

veřejné správě, a že měl býti hájen zájem občanských stran na složení okresní správní komise. Jiného zjištění rozsudek v té příčině neobsahuje a obírají se obzvlášť i veškeré další, v předposledním odstavci rozhodovacích důvodů uvedené úvahy, pouze rozbořením otázky, zda podařilo se obžalovanému důkaz pravděpodobnosti, čili nic. Že by byl kmetský soud uvažoval též o rozhodující zákonné náležitosti, zda obžalovaný sledoval cíl chániti »p ř e d e v š í m« zájmy veřejné, není z rozsudku patrné, a nelze to ani nepřímou z důvodů rozhodovacích vyčísti. Výrok soudu o beztrestnosti obžalovaného spočívá tedy na právně mylném výkladu ustanovení §u 4 tiskové novely; bylo proto zmateční stížnosti soukromého obžalobce, dovolávající se právem důvodu zmatečnosti §u 281 čis. 9 b) tr. ř., vyhověti a napadený rozsudek jako zmatečný zrušiti. Ježto pak v rozsudku a v důvodech rozhodovacích nejsou zjištěny skutečnosti, kteréž, kdyby se zákona náležitě užilo, měly by býti základem nálezu, bylo věc ve smyslu §u 288 čis. 3 tr. ř. vrátiti soudu své stolice, by o ní znovu jednal a rozhodl.

Při novém hlavním přelíčení bude na kmetském soudě, by bedlivě vyšetřil a zjistil, zda bylo zřejmé a v první řadě účelem pozastaveného článku, hájiti veřejný zájem, či zda nebyla snad obžalovanému událost, o niž tu jde, pouze vítanou příležitostí, by pod záminkou ochrany veřejných zájmů potupil čest politického odpůrce, jemu po případě jeho straně nepohodlného. Důležitými pomůckami při tom mohly by býti jednak vzájemný poměr mezi stěžovatelem a obžalovaným ve směru osobním i politickém; okolnost, zda-li obžalovaný napadal i v jiných člancích čest stěžovatelovu, a zda šlo v tomto případě snad pouze o pokračování tiskového boje z politické neb osobní nevraživosti mezi stranami a pod.; bude třeba i uvažovati o tom, zda nebyly zájmy občanských stran na složení okresní správní komise po případě na odstranění domnělých nešvárů ve veřejné správě účelně a dostatečně již hájeny tím, že společené politické strany oznámily své pochybnosti a ohrazení proti jmenování stěžovatele předsedou okresní správní komise písemně politickému jakožto povolanému úřadu, a zda bylo za tohoto stavu věci vůbec třeba ještě dalšího hájení těchto zájmů uveřejněním onoho podání v tisku. Poukazuje-li obžalovaný ve svých vývodech k tomu, že pozastavený článek vlastně byl pouze odpovědí na útok v časopise »V.«, v němž se občanským stranám vytýká, že sabotovaly práci v okresní správní komisi, nedostavivše se do zahajovací schůze dne 18. října bez udání důvodů, bude soudu uvažovati o tom, zda nebylo by v tomto směru pouhé sdělení pravé příčiny nepřítomnosti občanských zástupců bez doslovné reprodukce obsahu urážlivého podání k informaci veřejnosti úplně stačilo.

Čís. 2183.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).
 § 14 čís. 5 zákona uvádí jak předměty, tak i škodlivé směry hanobení střídavě, nikoliv hromadně.

Spadá sem porovnání státu s hyenou.

Ve smyslu §u 260 čís. 1 tr. ř. jest kromě známek trestného činu v zákoně stanovených a použití určité trestní sazby podmiňujících uvéstí

zvláštní okolnosti místa, doby a předmětu toliko, pokud jest toho třeba k určitému označení skutku. S hlediska §u 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky stačí, uvádí-li výrok, kdy a kde byla republika hanobena a další konkretisování skutku jest ponecháno důvodům.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1295, Zm II 345/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Mor. Ostravě ze dne 30. dubna 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným přechinem podle §u 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., s tím, že opravil rozsudečný výrok první stolice v ten způsob, že se z něho vylučují slova »a československý národ« a »nebo ohroziti obecný mír v republice«.

D ů v o d y:

Rozsudečný výrok první stolice uvádí mezi jiným, že obžalovaný hanobil i československý národ a to i tak, že to může (mohlo) obroziti obecný mír. V těchto známkách nedošel odsuzující výrok opodstatnění v rohodovacích důvodech, jež vůbec neuvažují o tom, zda směřoval závadný projev také proti českosloven. národu a byl způsobilým ohroziti obecný mír. Než i po vyřazení tohoto směru a této způsobivosti zůstane skutová podstata přechinu, jímž byl obžalovaný uznán vinným, naplněna tím, že projev byl hanobením republiky a mohl snížit její vážnost. Neboť § 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky uvádí jak předměty, tak i škodlivé směry hanobení střídavě, nikoliv hromadně. K odstranění čné vady rozsudku stačí proto oprava rozsudečného výroku. Jinak vytýká stížnost po stránce formální podle čís. 5, správně čís. 3 §u 281 tr. ř., že porušen byl předpis §u 260 čís. 1 tr. ř. tím, že rozsudečný výrok neobsahuje žádných okolností skutkových, takže prý stěžovatel vůbec neví, pro který výrok byl vlastně odsouzen. Výtka neobstojí. Příkaz §u 260 čís. 1 tr. ř. souvisí s předpisy §§ů 207 čís. 2, 318 t. ř. — s nimiž má společný účel, by stíhaný a rozsouzený skutek byl označen tak přesně, že nemůže býti zaměněn s jiným, třeba obdobným skutkem obžalovaného, by tento byl zabezpečen proti opětovnému stíhání pro týž skutek — a znamená toliko, že jest kromě známek trestného činu, v zákoně stanovených a použití určité trestní sazby podmiňujících, uvést zvláštní okolnosti místa, doby, předmětu a tak dále, pokud jest toho třeba k určitému označení skutku, jímž byl obžalovaný uznán vinným. Toto individualisování skutku stalo se v míře dostatečné tím, že rozsudečný výrok uvádí, že obžalovaný hanobil Československou republiku dne 28. prosince 1924 ve S. Další konkretisování skutku takto individualisovaného jest předpisem §u 270 čís. 5 tr. ř. odkázáno do rohodovacích důvodů, které i v projednávaném případě nejen uvádějí, při které schůzi, kým a ve které hospodě a kdy závadný projev se stal, nýbrž zjišťují dále doslov projevu a posléze zcela přesně vyslovují, že štvavé a surové hanobení Československé republiky bylo shledáno v slově »hyenismus«.

Důvod zmatečnosti podle čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř., jehož se další vývody stížnosti dovolávají, jest povahy hmotněprávní a předpokládá mylnost právních názorů, kterými se nalézací soud řídil při podřadění zjištěných skutečností pod pojmy hmotného práva. Skutkovým podkladem, jehož právním rozbořem napadá stížnost názory nalézacího soudu, jsou proto výhradně skutečnosti, v napadeném rozsudku zjištěné, takže stížnost, odchylujíc se od těchto zjištění, opouští základnu podle §§ 288 čís. 3, 258 tr. ř. pro hmotněprávní přezkoumávání rozsudku závažnou a vybočuje z rámce zrušovacího řízení. Ku skutkovým zjištěním náleží též výroky nalézacího soudu o smyslu, významu a směru (dosahu) závadného projevu, a o úmyslu, ve kterém byl projev učiněn. Pokud tedy stížnost buduje právní námitky na předpokladu, že stěžovatelův projev směřoval proti soukromým institucím národním, které se snaží dostat polské děti do českých škol, a že kritisoval postup lidí soukromých, musí zůstat nepovšimnutou, ježto se tento její předpoklad přičí rozsudečnému zjištění, že bylo projevem útočeno na republiku a že obžalovaný »předhazoval«¹ Československé republice, že se chová jako hyena. Takové určení smyslu, významu a směru (dosahu) projevu nemůže se díti správně než hledíc k souvislosti a vnitřní spojitosti jednotlivých jeho částek. Projev jest posuzovati jako celek. Proto nezáleží na tom, zda některá, třeba větší část projevu má jakousi oporu ve skutečných událostech, takže tyto části projevu byly by samy o sobě jen kritikou stávajících poměrů. Rozhodným jest, zda nabyl projev připojením dalších vět smyslu a významu hanlivého a tím povahy protiprávního útoku, jehož směr na určitý právní statek jest zjevným z ostatních částí projevu. Touto zásadou řídil se i nalézací soud. Shledává hanobení ve slově »hyenismus«, má však zřejmě pro předchozí věty, zejména pro úvod projevu za to, že útok tímto slovem směřoval proti Československé republice.

Ani ku zbývajícím ještě vývodům, v nichž možno shledati zákonné provádění zmatku čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř., nelze přisvědčiti. Arciž nespádají pod ustanovení Šu 14 čís. 5 zákona výrazy pouze neslušné, ale státu samému nikoliv nebezpečné. Avšak pouhou neslušností převyšuje z daleka porovnání státu s ústavou republikánsko-demokratickou s hyenou, to jest dravcem, jenž (jak nalézací soud případně uvádí) je ze zvířat nanejvýše opovrhovaných. Porovnání nenaznačuje toliko dravost šelmy, nýbrž i bezmocnost a neschopnost obvyklé její oběti k obraně. Představa tímto porovnáním v posluchačích vyvolaná, že republika neplní svých povinností vůči školskému dorostu jejich národnosti, nýbrž naopak zachází s tímto dorostem jako dravec se zdechlinou neb obětí k obraně neschopnou, takže proti tomuto postupu pomoci na republice dovolati se nemožno, jest dozajista s to, by v posluchačích, tedy v části obyvatelstva třeba ne veliké způsobila pohoršení nad udánlivě nelidským postupem státu, a aby takovýmto zostouzením státu, vzbuzením nevole proti němu a snížením jeho vážnosti vytvořila v osobách, vůči nimž se tak stalo, duševní stav, náchylný k neplnění povinností, jim vůči státu náležejících a tím pro stát škodlivých. A toliko tuto způsobilost, přivoditi některý z účinků v Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky střídavě uvedených, obvláště snížení vážnosti republiky předpokládá zákon pro přečin, jímž byl obžalovaný uznán vinným. Proto

v tom, že obžalovaný uznán byl vinným pouze, že čin spáchal před více lidmi, nikoli také, že tak učinil v rozšiřovaných spisech, jak mu dále za vinu bylo kladeno obžalovacím spisem. Nálezací soud nemohl dle rozhodovacích důvodů rozsudkových nabýti přesvědčení, že (školní) kniha třídní byla rozšiřovaným spisem ve smyslu §u 303 tr. zák., které-mužto pojmu odpovídá dle názoru nálezacího soudu jen spis, rozmno-žený cestou mechanickou. Zmateční stížnost právem označuje tento ná-zor za právně mylný, dovozujíc, že v obecném zákoně trestním opět-ně se vyskytující výraz »rozšiřovaný spis« není totožným s pojmem »roz-šiřování tiskopisu« ve smyslu §u 7 tr. zák. a §u 6 zák. o tisku, jehož určením jest arci, vniknouti v množství osob, individuálně nevymezené. Zmateční stížnost poukazuje neméně případně na samotné ustanovení §u 303 tr. zák., v němž pojmový znak »rozšiřovaného spisu« je stejně jako v celé řadě dalších předpisů trestního zákona co do trestněpráv-ního významu, postaven na roveň pojmu »veřejně«, zejména pak i po-jmu »před více lidmi«, a dovozuje z toho vším právem, že je pro vý-sledek činu lhostejno, zda byl, ať věcně ať slovně spáchán před více lidmi, či zda byl více osobám sdělen spisem, jehož obsahem došel vý-razu, že tudíž rozšiřovaným spisem dlužno rozuměti i takový spis, je-hož obsah je přístupným několika osobám, které o jeho obsahu vědo-mosti nabýti mohou, bez rozdílu, zda je kruh těchto osob individuálně určitý či nikoliv, tedy i spis, který, nebyv cestou mechanickou nebo ji-ným způsobem rozmnožen, vyskytuje se jen v jediném exempláři. Zma-teční stížnost spatřuje tudíž rozšiřované spisy ve smyslu §u 303 tr. zák. právem ve třídních knihách obecné školy v J. a měšťanské školy v R., o nichž zjišťuje rozsudek, že sice byly zamčeny ve škole ve stolku, že však do nich nahlížeti a zápisy činiti mohli kromě obžalovaného, tříd-ních učitelů, ředitelů dotyčných škol a školního inspektora ve škole j-cké ještě další dva, ve škole r-cké ještě dalších pět učitelů a učitelek, tudíž v obojím případě, nehledě k obžalovanému, několik osob. Rozsu-dek dospívá ostatně sám k závěru, že k zápisům obžalovaného, podřa-děným skutkové podstatě přečinu podle §u 303 tr. zák., mělo přístup více osob. Než zmateční stížnosti nelze přes to přiznati v tomto bodě úspěchu. Přicházíť námitka zmateční stížnosti v úvahu zřejmě jen jako uplatňování důvodu zmatku čís. 10 §u 281 tr. ř. Tento důvod zmateč-nosti je však dán pouze tehdy, byl-li skutek, položený za základ roz-hodnutí, nesprávným výkladem zákona podřaděn trestnímu zákonu, který se naň nevztahuje, kdežto zmateční stížnost napadá rozsudek proto, že skutek obžalovaného, rozsudkem již v jednom směru kvalifi-kovaný jako přečin, jehož skutkové podstatě jím byl podřaděn, n e b y l shledán kvalifikovaným ještě ve směru dalším. Zmateční stížnost ostatně nenaznačuje vůbec, který cíl, obžalovanému nepříznivý, sleduje námitkou. Bylo ji tudíž v tomto směru zavrhnouti.

Také proti rozsudkovému výroku, jímž byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro přečin podle §u 14 č. 3 zák. na ochr. rep., dovolává se zmateční stížnost číselně důvodu zmatečnosti čís. 9 b) §u 281 tr. ř., dotyčná námitka přichází však správně v úvahu jako uplatňování dů-vodu zmatku čís. 9 a) a dlužno ji v tomto pojetí přiznati oprávnění. Na-

lézací soud dospěl sice dle rozsudkových důvodů k přesvědčení, že obžalovaný zápisem do třídní knihy j-cké »Římští katolíci by nyní zase Ježíše ukřižovali,« popuzoval k zášti proti římským katolíkům pro jejich náboženství, neshledal však v tomto jeho jednání skutkové podstaty přečinu podle Šu 14 čís. 3 zák. na ochr. rep. proto, že nebyl dle názoru nalézacího soudu splněn zákonný její předpoklad, že totiž bylo popuzováno veřejně, kdyžťe prý bylo zjištěno, že třídní kniha je zamčena ve stolku a že k ní kromě shora uvedených osob nemá nikdo jiný přístup. Zmateční stížnosti dlužno přisvědčiti, pokud i tento názor označuje jako právně mylný. Podle Šu 39 čís. 2 zák. na ochr. rep. je čin vykonán veřejně, byl-li spáchán v tiskopise nebo v rozšiřovaném spise, ve shromáždění nebo před zástupem. V projednávaném případě kryje se rozhodování o otázce, zda bylo k zášti popuzováno veřejně, zřejmě s řešením otázky, zda stalo se tak v rozšiřovaném spise. Otázku dlužno, jak činí i zmateční stížnost, zodpovědět kladně. Při výkladu pojmu rozšiřovaného spisu ve smyslu Šu 39 čís. 2 zák. na ochr. rep. nutno si uvědomiti jednak, že v uvedeném Šu jest pojem rozšiřovaného spisu jako způsob spáchání činu veřejně na roveň postaven pojmům »ve shromáždění« a »před zástupem«, jednak, že zákon na ochranu republiky má v pojmovém znaku veřejnosti na zřeteli toliko zvýšené nebezpečí, jež hrozí právnímu řádu možností, že trestný skutek bude postřehnout větším počtem lidí, na jejichž mysl může pak účinkovati. Z toho plyne, že pro obor zákona na ochranu republiky dlužno rozuměti rozšiřovaným spisem zejména spis, jehož obsah jest dle okolností přístupný většímu počtu lidí a to takovému, jenž za jiných okolností by se rovnal shromáždění pokud se týče zástupu. Odpovídá tudíž pojmu rozšiřovaného spisu ve smyslu Šu 39 zák. na ochr. rep. vzhledem k uvedeným zjištěním rozsudkovým také třídní kniha j-cké školy, do níž učinil obžalovaný onen zápis, jímž dle shora rovněž již zmíněného právně bezvadného závěru rozsudkového popuzoval k zášti proti římským katolíkům pro jejich náboženství. Jelikož se tak při správném výkladu zákonných pojmů »veřejně« a »rozšiřovaný spis« stalo veřejně, zakládá jeho rozsudkem zjištěné jednání skutkovou podstatu přečinu podle Šu 14 čís. 3 zák. na ochr. rep. jak po stránce objektivní, tak ve směru subjektivním.

Čís. 1793.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Přečiny dle zákona promlčují se ve lhůtě jednoho roku.

Předpoklady uložení peněžitého trestu jsou v Šu 29 zákona uvedeny příkladmo.

Popuzováním pro národnost (§ 14 čís. 4 zákona) jest popuzování pro příslušnost k určité národnosti, nikoliv pro národnostní smýšlení (čechofilství) napadeného.

Souběh Šu 14 čís. 4 zákona s Šem 1 zák. o útisku.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1924, Zm II 397/24.)